

La dona efervescent

Mar Bosch Oliveras

Univers |

Primera edició: març del 2020

Disseny de la col·lecció: Enric Jardí

Imatge de la coberta: Ignasi Font

Maquetació: Mireia Barreras

© 2020 Mar Bosch Oliveras (text)

© 2020 Univers (edició)

Directora editorial: Ester Pujol

Univers és un segell de Grup Enciclopèdia

Josep Pla, 95

08019 Barcelona

L'edició d'aquest llibre s'ha negociat
a través de The Foreign Office Agència Literària

Imprès a Romanyà-Valls

Dipòsit legal: B-68-2020

Imprès a la UE

ISBN: 978-84-17868-53-6

Qualsevol mena de reproducció,
distribució, comunicació pública o
transformació d'aquesta obra queda
rigorosament prohibida i estarà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.
L'editor faculta el CEDRO (Centre
Espanyol de Drets Reprogràfics,
www.cedro.org) perquè n'autoritzi
la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment
a les persones que hi estiguin interessades.

A l'amor de mare, que sí que existeix perquè t'hi entrebanques.

A les meves dones efervescents: La que va parir la Sigrid, reina de vikings, gràcies pel teu nom. A l'Anna que va fer en Xavier i després es va clonar, gràcies per ensenyar-me com es lluita. Al cor amic de la mare d'en Pol, que riu tant com batega. A la dolça Cristina, gràcies per ajudar-me a dibuixar la meva cambra pròpia. A la mare de la Berta i d'en Jan, perquè és brillant i punt. A les bones vibracions de la Raquel, i la seva doble A. A Patrícia perquè és una dona UP. A la noia de blau i el vestit per on treu el cap la Gina. A l'entusiasme de la Montse, que ensenya la Júlia i l'Àlex a ballar amb gegants. A la Din, que sempre serà mare i filla de la meva tendresa. A la Carol, mestra d'ofici i esperit. A l'àvia Maria, la mare quasi centenària que encara recorda el seu primer part. A la meva mare, i a la nostra bufanda infinita. A les germanes trobades, la Núria i la Montse, i a la seva energia positiva. Als nostres companys d'efervescència, soferts i afortunats (sobretot el meu) i als amics que no deixen de ser-ho quan creixem, ens multipliquem i desapareixem del mapa. A la llibertat sobirana de decidir no ser mare o pare. A les dones antigues, gràcies i adéu. A la Roser, la meva segona mare, i a les sogres que no són com ella. A les sogres també.

*D'on treu, el paradís, tota la seva llum?
Ho sé: L'il·lumina l'infern amb les seves flames!*

LUCIAN BLAGA

Totes les bèsties del paradís

Deia que sempre se'n van els bons quan posava l'últim grapat de terra sobre el cos de la seva mare. Ell plorava i els nens llançaven roses blanques al damunt de la muntanyeta on hi havia enterrada l'àvia. Havien fet el sot entre tots quatre, sincrònics com mai, amb l'ajuda d'un parell de gossos i algun gat que s'hi va avenir. Aquests, pensava l'Eva, estan tan acostumats a gratar per enterrar els seus tresors o les seves vergonyes que de seguida serà fet, el forat on hi ha d'anar l'estimat cadàver. Efectivament, va ser un moment i, en acabat, van procedir a estirar-la al cubicle tou d'arrels i cucs que l'esperarien amb els braços oberts si en tinguessin, però que en canvi obrien una boca de pam per rebre-la, cegament entregats a l'atzar d'aliments que els brinda la terra. Així és com diuen que viuen aquestes bèsties que l'Eva sempre havia admirat pel seu talent per autogenerar-se i no necessitar ni tan sols ulls per veure-hi clar en la més absoluta foscor. Els cucs: petits estómacs allargassats que poblen el subsol i que fan la feina bruta de l'oblit amb la matèria. I tan deixats de la mà de Déu, ocults a la llum del sol que ho beneeix tot al paradís, fins i tot els morts com aquell de qui ara s'acomidaven per sempre i que, de mica en mica, aniria nodrint la terra que el cobriria i la faria més verda i més rica per als

vius que també, de mica en mica, anirien passant pàgina.

L'Eva l'havia maquillat per millorar l'aspecte que normalment tenia i que s'assemblava molt poc al d'aquell moment. Era mig graciós pensar que feia més bona cara llavors, de morta, que no pas quan era viva, amb aquell posat de pepa disfressada de senyora de casa bona (pestanyes blaves, ribet verd sobre la parpella mòbil, celles de compàs i punta fina). Com va gaudir esborrant-li la cara i canviant-la per una altra. Res: un raig subtil de color terrós a les parpelles, un toc de rubor als pòmuls i una inclinació afavoridora d'una mata groga de cabells que s'entestava a dur crepada com un globus de palla damunt el cap. La *tupeware*, li deia, afectuosament —i en secret, és clar. Mai més. Li va desfer la tofa i l'hi va pentinar cap endavant, aconseguint cobrir millor que amb cap maquillatge les profundes arrugues que havia covat entre les celles amb l'esforç de tants anys de fer bullir la mala llet. D'aquella manera, el rictus d'emprenyada que sempre tenia se li va amorosir fins a esdevenir, en aparença, una simple dorment en calma.

Sempre l'havia volgut veure amb aquell aspecte, l'aspecte que lluia llavors, dins la caixa. Potser li hauria caigut millor, potser no l'hauria odiat tant. Potser era justament aquell color rabiós als ulls, el catalitzador secret de la seva mala química. Qui sap? S'hauria de veure, ara! Llàstima que no pogués comprovar que realment guanyava si no anava pintada com un papagai. Com una porta. Com una porta del país dels papagais. Sobrietat, li feia falta. No a tothom li fa falta, la sobrietat. Però a ella sí. Sempre pendent de la seva imatge, amb l'armari (en realitat un pis d'estudiants convertit en rober) a rebentar. Un armari que buidava i tornava a omplir tantes vegades com fes falta perquè la senyora Remei no era pas fetitxista amb les peces de roba, que les mudes,

que les amistats, que certes conviccions, entraven i sortien de la seva vida com corrents d'aire: «No tinc cap vici, jo», deia. «Ni fumo, ni bec, ni jugo, ni vaig amb homes. Només m'agrada vestir bé.»

Havien hagut de fer el cor fort —la jove, per contenir l'alegria, i el fill, per dissimular l'ensulsiada. L'havien davallat dins el forat amb les mans plegades al mig del pit, com si guardessin un bé molt preuat, com si allà hi hagués hagut mai res de valor, com si hi hagués hagut un cor, per exemple. Els ocells deixaven anar llavors de flors des de l'aire sobre aquell monticle concret de terra, tal com la morta, quan era viva, sempre havia manifestat: «On m'enterreu planteu-hi les flors més boniques, que jo, d'una manera o altra seguiré procurant que creixin, com sempre he fet amb tots vosaltres. Amb tots vosaltres, menys amb tu, arplegada, que ja venies crescuda i t'has fet grossa com una mala herba, i ocupes fins a l'últim bocí del test on t'has plantat tu sola, el meu pobre fill. Que cec que és l'amor! Que cegues totes les puntes de les cigales! Planteu flors sobre meu quan em mori: jo he nascut per fer créixer els altres.» I la jove Eva contenia un somriure que hauria estat sonor si l'hagués deixat convertir-se en riulla. Mirar de no riure l'ajudava a concentrar-se en la cerimònia com el que era: el solemne enterrament d'una dona que detestava i a qui procurava no assemblar-se gens.

L'hauria volgut matar, no us penseu, però es va morir sola. Ben mirat, quin destí podria esperar una sogra com ella al paradís d'una jove exemplar? I perquè era exemplar, l'Eva ho va manegar tot per donar-li una bona sortida. Que no fos dit que se'n van acomiadar a la francesa perquè ella tenia pressa per viure. Pressa per poder agafar les regnes del seu fillet d'una vegada i per totes i ser, per fi, l'única conductora de l'home de la seva vida. Així que, atenent aquesta considera-

ció, el comiat de la mare que el va parir havia d'estar a l'altura de l'amor que es tenien. I va ser l'enterrament més harmònics que hàgiu vist mai. Totes les bèsties del paradís hi van tenir un paper que no s'havien hagut d'explicar perquè cadascú sabia quina era la seva contribució a la cerimònia. Instint animal, diguem-ne. Primer, centenars d'ocells van deixar anar llavors de flors des dels seus becs a les altures fins a la terra on jeia. Van continuar treballant els castors que, amb les cleques de les seves cues balbes, semblaven dir-li a la de sota que, ni que volgués, podria aixecar-se. No hi ha ningú sobre la capa de la terra que la compacti tan bé com ells. Cada cop de cua damunt el monticle que formava el cos de la senyora Remei, a l'Eva li semblava un sonor aplaudiment. I ja sabeu que quan algú comença a aplaudir, no se'l pot deixar sol, que és de ser poc considerat amb l'entusiasme dels altres. Així que l'Eva va començar a aplaudir també, somrient i satisfeta com després d'un gran espectacle. Sabia del cert, ho sabia, que a partir d'aleshores seria el seu moment, que ja començava a ser-ho: mort el gos, morta la ràbia. El món li pertanyeria del tot, l'home de qui havia sortit, la costella de qui havia sortit, estaria a partir de llavors i per tota l'eternitat a les seves mans, en bones mans; enteneu-la, a les mans on havia d'estar essent un home i no un nen. Era un ou sense gallina i en faria el que voldria, estimar-lo sense condicions, tal vegada, algun dia. Estimar-lo de veritat, que és com diuen que s'ha d'estimar. Però ella d'això no en sabia o, almenys, no n'havia sabut en tot aquell temps que havia hagut de compartir-lo amb la seva mare. Així que només havia pogut estimar-lo la meitat de l'esperable per llei. Però no ho podia dir a ningú. A ningú. Era un pecat estimar a mitges al paradís. Com si a totes les coses del món se'ls tolerés ser fetes a mitges allà (treballar, patir, queixar-se), però en això de

l'amor no es permetessin les grisors. Que feia trist, que ho tenien tot, que vivien al jardí de les delícies. Que Déu els havia donat dos fills parits en l'exhalació airosa d'un sospir. Que en podrien tenir mil més sense ni adonar-se'n perquè creixerien sols i no sabrien mai què eren les limitacions i les amenaces. Podrien tenir-ne mil, si volguessin. Havien de tenir-ne mil, era l'única clàusula: «Creixeu i multipliqueu-vos.» I allò només era qüestió de temps, que el tenien tot per poblar la terra. Que no envellien, només avançaven cap a la plenitud. Que els cossos que els havien donat eren fermes quan volien ser vistos i flonjos quan havien de servir de repòs al company que jeia, cada nit, al seu costat com una criatura. Que els havien regalat una terra que no haurien de llaurar gairebé gens perquè els donés fruits. Només una mica, que semblés que s'ho havien guanyat. Que totes les bèsties eren domèstiques perquè la natura es desplegava al voltant seu com una llar sota els estels. I ni estels els farien falta perquè en tenien prou a mirar-se als ulls si volien sentir la bellesa, l'esperança, el misteri infinit de l'univers.

Una parella nua, són ells dos, s'abraça enfront d'una tomba. Sobre el monticle neix una catifa de flors grosses com una mà, tan turgents i acolorides que no sabia dir-vos si són de plàstic. Ni els passa pel cap que un dia els tocarà a ells, que el següent a fer criar flors com aquelles podria ser un d'ells dos, i que la mort, un cop arriba, és difícil que deixi de fer feina. Però què n'havien de saber, aquell parell, de la mort? Els havien promès que serien joves per sempre fins que n'hi hagués prou. I encara no en tenien prou. Mai en tindrien prou. Aquella era la seva voluntat i el paradís era el lloc on s'acompleix la voluntat de l'home (i de la dona, i de la dona): treballar poc o gens, viure molt, fins a afartar-se'n i no patir, sempre que patir no produís plaer, és clar. Una parella nua

enfrent del primer mort del paradís. Una parella nua enfrent d'aquesta tomba. Ell s'espolsa la terra de les mans i recull l'Eva per l'espatlla. Ella li diu que l'agafi per la cintura, que li agrada més i es posen en marxa. S'adrecen turonet enllà, seguits d'una comitiva formada per una família de cada espècie. Els lleons van just darrere seu, amb un parell de cries que juguen a perseguir-se les respectives cues. Llavors els tigres i els antílops i els llops i els senglars, tots ordenadament desfilant rere seu sense necessitat de devorar-se. Una daina salta el llobató que es desorienta momentàniament de la marxa. L'Eva ho veu i el crida amb un xiulet. De seguida torna a desfilant al costat dels pares i germans. Que bonic, fer família, pensa. Que sortoses les daines, els antílops i els llops!

—I els nostres? —pregunta l'Eva al seu company.

—Quins nostres? —respon ell, estranyat per la pregunta—. Nosaltres no en tenim, de fills!

I l'Eva es torba quan veu que no és cap broma, que potser sí que s'ho ha imaginat. Que no hi havia nens llançant roses blanques damunt la tomba. S'ha confós, tot somiant l'alegria completa: que tenia fills i que eren els d'ella, els de tots dos. Que s'ha imaginat essent mare, pujant-los durant aquest temps. I s'ha imaginat com se'ls estimava sense haver-ne après de ningú. Per això es deia Eva, com la primera mare del món. S'ha imaginat alletant-los sota la flonja i dolça ombra d'una figuera que també tenia llet en prendre'n els fruits. Que els estimaria gairebé fins a rebentar, completament, sense reserves, tal com una mare estima qualsevol fill seu només perquè li ha sortit del ventre i no de la costella. Triar bé el teu origen, si es pot triar, és de cabdal importància. Ella hauria preferit sortir d'un ventre. Perquè ara sap que el ventre és el centre del món, el tap que, si el treus, s'hi arremolina l'aigua del planeta fins a desaparèixer. Però li diuen que

s'ho ha imaginat. Que d'ella no ha sortit mai res. I té un forat a la panxa per on corre l'aire que aprofita, cavitat humana, per sonar.

—No! —fa tapant-se el buit rodó que la travessa—. Jo tinc dos fills! Ajudeu-me a trobar-los!

L'Eva es gira vers la corrua de bèsties que els segueixen, se la miren amb cara de no entendre res. La mateixa del seu home, que també fa cara d'incomprensió animal. Però ella busca els seus fills amb els ulls desbocats i amb les mans esteses en l'aire, com si el patiment la fes anar a les palpentés, com si els palmells l'haguessin d'ajudar a trobar-los.

—I els nens? —pregunta, mentre fa aixecar els peus als elefants. De sobte, sent uns plors—. Ningú més els sent? No els sentiu, vosaltres? Per força els heu de sentir: es fan cada vegada més seguits, desesperats i aguts. —Són la punxa afilada que esquinça el tel de qualsevol somni. Com aquest que us estic explicant i que l'Eva té, cada nit, des que dorm sola.